

HAKLI SAVAŞ

Dr. Fulya Aksu Ereker
Altınbaş Üniversitesi
fulya.ereker@altinbas.edu.tr

ÖZET

Haklı savaş siyasal amaçlar doğrultusunda kuvvet kullanmanın ne zaman haklı görülebileceğini belirlemeye ve kuvvet kullanımını sınırlamaya yönelik bir kuramdır. Kuramın dayandığı temel kavramlar, savaşın haklılığına dair jus ad bellum ve savaşta haklılığa dair jus in bello ilkeleridir. Haklı savaş, Ortaçağ'dan 20. yüzyıla dek savaşları sınırlandırmanın kuramsal dayanağı olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sonrasında imzalanan BM Anlaşması ile savaş uluslararası ilişkilerin meşru bir aracı olmaktan çıkmış, artık savaşı haklılaştıracak bir kurama da ihtiyaç kalmamıştır. Buna karşın mevcut savaş hukukunun kapsamadığı alanlar ile insani müdahale gibi alanlarda yaşanan gelişmeler kuramı Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra yeniden gündeme getirmiştir. İnsani müdahale paralelinde gelişen ve klasik haklı savaş kuramının ölçütleri üzerine oturtulan 'koruma sorumluluğu' ilkesi geleneğin etkisini sürdürdüğünün göstergesidir.

ATIF İÇİN: Aksu Ereker, Fulya, "Haklı Savaş", *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.18, Ekim 2019. https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/10/HakliSavas_FulyaAksuEreker_v.1.pdf
DOI: 10.13140/RG.2.2.28980.60805

Kuramın dayandığı temel kavramlar, savaşın belirli bir durumda haklı olup olmayacağını belirlemeye yönelik savaşın haklılığı ve savaşta zor kullanmanın haklılığını sağlamaya yönelik savaşta haklılık ilkeleridir.

Kavramsal Çerçeve

Haklı savaş (*Just War*), siyasal amaçlar doğrultusunda kuvvet kullanmanın ne zaman haklı görülebileceği ve böyle bir durumda bile kuvvet kullanımını sınırlamaya yönelik tüm düşünce ve pratikleri içeren geleneği ifade etmektedir (Johnson, 1994: 231). Kavram, özellikle Batı kültüründe yüzyıllar boyunca gelişen kültürel, dini, siyasal, askeri ve hukuki kaynakların bir ürünüdür. Buna çerçevede, felsefi ve dinsel ahlak düşüncesinden, askeri kuram ve pratikler ile uluslararası hukuka kadar birçok kurumun gelişme süreci boyunca ortaya çıkan davranış kalıpları, inanç ve tutumların tümünü içermektedir.

Haklı Savaş geleneği, savaşın belirli koşullarda haklı olabileceği iddiasına dayanan iki farklı boyut üzerinde temellendirilmiştir. Kuramın dayandığı temel kavramlar, savaşın belirli bir durumda haklı olup olmayacağını belirlemeye yönelik *jus ad bellum* (savaşın haklılığı) ve savaşta zor kullanmanın haklılığını sağlamaya yönelik *jus in bello* (savaşta haklılık) ilkeleridir.

Jus ad bellum ilkesi savaşın haklılığını sağlayan bazı temel ölçütleri içermektedir. Bunlar, genel olarak, haklı neden, hukuka uygun otorite, hukuka uygun niyet, savaşa son çare olarak başvurma, başarı şansı ve amacın ötesinde zarar vermeme/oranlılık olarak sıralanabilir.

Haklı neden, *jus ad bellum*'un ilk ve en önemli koşuludur. Kuramda saldırı savaşlarının haklı sayılmayacağı genel kabul görmektedir. Bununla birlikte, haklı bir savaşın tek nedeninin savunma ile sınırlandırılmış olduğunu söylemek de zordur. Zira, haklı savaş kuramcıları çoğu zaman saldırı savaşlarını dahi savunma kapsamında kabul etmiş, önceden yapılmış bir kötülüğü cezalandırmayı haklı neden olarak kabul ederek saldırı savaşlarını da haklı savaş saymışlardır.

Hukuka uygun otorite ile genel olarak devletin egemen gücü kastedilmektedir. Burada tek koşul söz konusu iktidarın meşru iktidar olmasıdır. Çünkü haklı savaş kuramcılarının göre meşru iktidarlar, keyfi eğilimler göstermeyecekleri için ilan ettikleri savaşın haklılığı da sorgulanmayacaktır.

Hukuka uygun niyet koşulu, savaşın kamu yararına yapılması ile ilgilidir. Bu bağlamda 'ulusal çıkar' adı altında saldırı savaşları haklı kabul edilemez. Ancak kuramda genel kabul bu şekildeyken, haklı savaş kuramcılarının, nihai hedefi kalıcı ve adil bir barışı sağlamak gibi iyi bir niyete dayanıyorsa saldırı savaşlarını da haklı saymaları sık rastlanan bir örnektir.

Çift etki, savaşta
sivillerin hedef
alınmadığı halde
kazaen
öldürülmeleri
durumunu
açıklamak üzere
kullanılan bir
kavramdır.

Başarı şansı; hem ekonomik hem de beşeri kaynakların başarı şansı olmayan bir eylemde boşa harcanmamasıyla ilgili bir ölçüttür. Bu kapsamda başarıya ulaşma şansı olmadığı halde savaşa başvurulmuş olması, diğer ölçütler sağlanmış olsa da savaşın haklılığını zedeleyecektir.

Araçların amacın ötesine geçmemesi bağlamında oranlılık ise kuramın *jus in bello* boyutuyla örtüşen bir ölçüttür. Buna göre savaşta haklı nedene dayalı sınırlı bir amaç vardır ve bu amacı gerçekleştirmenin ötesine geçecek kuvvet kullanımı savaşın haklılığını ortadan kaldırır. Örneğin bir ülke başka bir ülke tarafından saldırıya uğrayıp işgal edilmişse, doğal olarak savaşmak için haklı bir nedene sahiptir. Fakat söz konusu ülke işgali ortadan kaldırdıktan sonra, kendisi saldırgan ülkeye girer ve topraklarını işgal ederse haklı amacın ötesine geçmiş olur; bu durumda artık savaşın haklılığından söz edilemez.

Haklı savaşın diğer ilkesi *jus in bello* da savaşta kuvvet kullanımının haklılığını sağlayacak belirli ölçütlere dayanmaktadır. Bu bağlamda *jus in bello*'nun iki önemli ölçütü sivil dokunulmazlığı ve oranlılıktır.

Sivil dokunulmazlığı, savaşta doğru hedefin kimler olduğunu belirlemeye yöneliktir. Buna göre savaşta hedefler arasında ayırım yapmamak savaşın haklılığını zedeler. Savaşanlar ordularına bilinçli bir tercihle katıldıklarından hedef olmalarında bir sorun yoktur; fakat savaşmayanlar öldürülmemelidir. Klasik kuramda bu ölçüt ile sivillerin dokunulmazlığı öne çıkarılmış olmakla birlikte, ilk kuramcılardan itibaren 'çift etki' (*double effect*) kavramı kapsamında sivil dokunulmazlığına istisnalar da öngörülmüştür. Çift etki, savaşta sivillerin hedef alınmadığı halde kazaen öldürülmeleri durumunu açıklamak üzere kullanılan bir kavramdır.

Oranlılık, savaşın yıkıcılığını en aza indirmeye yönelik bir ilkedir. Buna göre, haklı bir savaşta kullanılan şiddetin ölçüsü ve şekli ahlaki ilkelere uygun değildir. Saldırganın şiddetine aynı oranda şiddetle yanıt vermekten kaçınılmalı, saldırganı bertaraf etmeye yetecek sınırlar içinde kalınmalıdır. Örneğin bu çerçevede savaşanlar karşılarındaki düşmanı yalnızca yaralayarak durdurabilecek bir durumdayken öldürmeye niyet etmemelidir.

Kuramın Tarihsel Süreçte Gelişimi ve Evrimi

Haklı savaş kavramının bir kuram olarak bütünlük kazanması Ortaçağ'da gerçekleşmiştir. Bu kapsamda güçlü dinsel kaynakları olmakla birlikte, haklı savaş yalnızca dinsel içerikle geliştirilmiş bir kavram değildir, önemli seküler kaynakları da bulunmaktadır.

Bir masumu
sadece öldürmek
niyetiyle
öldürmek her
türlü hak ihlali
anlamına
gelirken, hukuki
ve gerekli olan
bir şey
yapılırken
masumun
[kazaen] ölmesi
doğal, kutsal ya
da yazılı hukuka
aykırı değildir.

Kuramın klasik dönemdeki kaynakları, hiçbirisi doğrudan kurama katkıda bulunmamış, ancak kendisinden sonraki dönemlerin anlayışlarına kaynaklık etmiş olan Helen kültürü ile Roma ve Germen dünyasının pratikleri olarak sayılabilir (Johnson, 1991: 6).

Antik Yunan'da site devletleri arasındaki savaşlar söz konusu olduğunda, kurama kaynaklık ettiğini düşünebileceğimiz benzerlikler bulmak mümkündür. Örneğin Plato (M.Ö. 427-347) Yunan site devletleri arasındaki savaşlar kapsamında bazı ölçütler tanımlamış, bu bağlamda şiddetin sınırlı, amacın ise temelde barışa ulaşmak olması gerektiğini belirtirken, ilk kez suçlu-masum ayrımı üzerinden bir savaşan-sivil ayrımı yapmıştır (Bainton, 1960:37).

Roma hukuku, haklı savaş kuramının seküler kaynaklarından birisidir. Meşru müdafaa, haksız yere alınmış bir yeri geri almak, önceden yapılmış bir kötülüğü cezalandırmak gibi haklı neden ölçütleri Roma hukukunda tanımlanmıştır. Yine *jus ad bellum* ölçütlerinden birisi olarak hukuka uygun otorite de ilk olarak Roma hukukunda belirlenmiştir.

Hıristiyanlığın erken dönemlerinde dini öğretinin etkisiyle savaşmak bütünüyle reddedilmiştir. Ancak Hıristiyanların Roma İmparatorluğunun koruyuculuğunu kabul etmeye başladıkları dönemde (M.S. 2. yüzyıl) bazı koşullarda savaşmanın haklılaştırılmaya çalışılması kuramın en önemli kaynağı olarak ortaya çıkmıştır. Bu şekilde savaşa dair teolojik haklılaştırma sağlama eğiliminde olan ilk kişi Milano Başpiskoposu St. Ambrose'tur. St. Ambrose kuramın kurucusu sayılan St. Augustine'e de kaynaklık etmiştir. St. Augustine ise haklı savaş kuramına kaynaklık eden eseri *De Civitate Dei*'de (*Tanrı Devleti Üzerine*) Hıristiyanların savaşmalarının haklı sayılması için haklı neden, meşru otorite ve iyi niyet olmak üzere üç koşul saymıştır. Burada haklı neden yalnızca meşru müdafaa ile sınırlı değildir, gözlemlenen bir kötülüğü cezalandırmak, örneğin komşu bir devletin haksızlığa uğraması da haklı neden oluşturabilir.

Augustine'le kuramlaşmaya başlayan haklı savaş düşüncesi 10 ve 12. yüzyıllarda kilise hukukçularının katkılarıyla olgunlaşmaya başlamış, 12. yüzyıl İtalyan kilise hukukçusu Gratian'ın *Decretum* başlıklı çalışması ile kuramın bütünleşmesi sağlanarak bir sistematığe kavuşturulmuştur. Bu dönemlerde haklı savaş kuramının daha çok *jus in bello* boyutu üzerinde durulmuştur.

Thomas Aquinas 13. yüzyılda yazdığı *Summa Theologica*'da kendisinden önceki düşünürle benzer şekilde haklı savaş haklı neden, meşru otorite ve iyi niyet koşullarına dayandırmıştır. Daha önemlisi Aquinas, 'çift etki'

19. yüzyılda

savaşları

haklılaştırmak

yerine, savaş

yapmanın

insancıl

sınırlarını

çizmek odak

haline gelmiştir.

kavramını kullanarak sivillerin de belirli koşullar altında öldürülebileceğini ilkeleştiren ilk kişi olmuştur. Aquinas'ya göre, bir masumu sadece öldürmek niyetiyle öldürmek her türlü hak ihlali anlamına gelirken, hukuki ve gerekli olan bir şey yapılırken masumun [kazaen] ölmesi doğal, kutsal ya da yazılı hukuka aykırı değildir (*Summa Theologica*, 1947: § II-II, q 64).

Ortaçağ'da güçlü bir dinsel temelde genel kabul görmeye başlayan haklı savaş kuramı erken modern dönemden itibaren uluslararası hukuk temeline oturmaya başlamıştır. Haklı savaşın bu şekilde 16. yüzyıldan itibaren uluslararası hukukun konusu haline gelmesiyle, kuramın *jus in bello* boyutu öne çıkmaya başlamıştır. Yine bu dönemde modern devletin ve egemenlik kavramının ortaya çıkışı kuram açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Erken modern dönemde kurama katkı yapan önemli isimler olarak Francisco de Vitoria, Francisco Suárez ve Hugo Grotius öne çıkmaktadırlar. Uluslararası Hukukun kurucusu sayılan Grotius, *De Jure Belli Ac Pacis (Savaş ve Barış Hukuku)* başlıklı çalışmasında temel olarak savaşın hukuka aykırı olmadığını kanıtlamaya çalışmıştır. Grotius, bizim olan bir şeyi savunma, bize borçlu olunan bir şeyi elde etmeye çalışma ve bir haksızlığı cezalandırma gibi nedenleri haklı nedenler olarak kabul etmiştir. Fakat Grotius, öncüllerinden farklı olarak egemenlerin haklı bir neden olarak meşrulaştırmaya çalıştıkları birçok “göz boyayıcı neden” olduğuna da dikkat çekmeye çalışmıştır. Komşu devletin güçlenmiş olmasından duyulan korku, daha verimli topraklar elde etme isteği, iyilik yapmak bahanesiyle halkları boyunduruk altına almak ve İmparator ile Kilise'nin çıkarları için savaşa girmek şeklinde sıraladığı bu göz boyayıcı nedenlerle Grotius, kuramda daha önce sorgulanmamış olan, egemenin savaş kararının dikkatle incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır (Grotius, 1967: 156-160).

Haklı savaş kuramının 16. ve 17. Yüzyıllardaki gelişimiyle paralel şekilde ortaya çıkan modern devlet ve egemenlik kavramının doğuşu, kuramın bir süre geri plana atılmasına neden olmuşsa da, Rönesans ve daha önemlisi ardından gelen Reformasyon süreçleri dinin haklı savaş nedeni olarak reddedilmesine yol açmıştır. Bunu erken modern dönem düşünürleri olan Vitoria, Suarez ve Grotius'ta görmek mümkündür. Fakat, haklı savaş kavramıyla doğrudan ilgilenen bu düşünürlerden sonra savaşa dair düşünenler bir yanda haklılığı ulusal çıkar kavramı üzerinden açıklayanlar (Örneğin Grotius'un göz boyayıcı olarak adlandırdığı nedenlere de dayanarak açıklayan Nicolo Machiavelli'nin temsil ettiği realist düşünürler gibi) ile diğer yanda haklı savaş kuramını dahi yetersiz bularak Hıristiyanlığın ilk dönemlerindeki pasifizme yaklaşan görüşler ortaya koyan hümanistler ve ebedi barış planlarıyla temsil edilen aydınlanmacı liberaller olmuştur. Aslında bu

Savaş her yönüyle uluslararası hukukun konusudur ve yasaktır; savaşmanın tek haklı nedeni meşru müdafaa olarak belirlenmiştir; dolayısıyla hangi durumlarda savaşın haklı olabileceğinin tartışılacağı bir kurama ihtiyaç olmayacaktır.

dönemden sonra haklı savaş kuramının felsefe ve teoloji alanlarına hapsedildiği, siyaset bilimi alanlarında savaş konusuyla haklı savaş kuramından uzak bir biçimde ilgilenildiği söylenebilir.

Bu noktada 19. yüzyıl yeni ve farklı bir dönüm noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Aslında 19. yüzyıl haklı savaş kavramından öğreti alanında tamamen vazgeçildiği bir dönemdir. Prusyalı General Carl Von Clausewitz'in temsil ettiği bu yüzyılda savaş, artık politikanın başka araçlarla devamı (Clausewitz, 1999: 35) olarak görülmektedir. Savaşlar bu şekilde devletler arası ilişkilerin kaçınılmaz bir parçası kabul edildikten sonra haklı/haksız savaş tartışması anlamını yitirmiştir. Fakat bu durum, aynı yüzyılda kuramın *jus in bello* boyutuna önemli katkılar yapılmasına engel olmamıştır. 19. yüzyılda savaşları haklılaştırmak yerine, savaş yapmanın insancıl sınırlarını çizmek odak haline gelmiştir. Bu kapsamda örneğin, 1864'de yaralıların durumlarının iyileştirilmesine dair Cenevre Sözleşmesi ve 1868'de belirli mermilerin kullanımını yasaklayan St. Petersburg Bildirgesi hazırlanmış, 1899'da Lahey Sözleşmesiyle kara savaşlarının kanun ve örf-adet kurallarına uyulması ile 1864 Cenevre Sözleşmesi ilkelerinin deniz savaşlarına uyarlanması kararlaştırılmıştır.

20. yüzyıl ise teamülleri kodifiye eden ve uzun zamandır düşünce aşamasında kalmış olan kuralları hayata geçiren Lahey Sözleşmeleri (1907) ile başlar. Bu sözleşmeler ile sivil-savaşan ayrımı çerçevesinde savaşanların statüsü konusunda ayrıntılı düzenlemeler yapılmış, oranlılık açısından klasik kuramda meşru sayılan yağma gibi uygulamalar yasaklanmıştır. Ayrıca klasik kuramda suçlu/suçsuz ayrımına göre değerlendirilen savaş esirlerine ayırım olmadan iyi muamele edilmesi ve savaş sonrasında değiştirilmeleri konusu düzenlenmiştir.

20. yüzyılda savaşın yıkıcılığını azaltmaya yönelik bu gelişmelerden kısa bir süre sonra I. Dünya Savaşı'nın başlaması ve yaşanan yıkım, savaşla ilgili yaklaşımların yönünü değiştirmiş, haklı savaş kuramının *jus ad bellum* boyutuna ilgi yeniden canlanmıştır. Bu bağlamda meşru müdafaa haricinde yapılacak savaşları yasaklamaya yönelik ilk girişimler başlamıştır. Savaş sonrası düzenin bir ifadesi olarak kurulan Milletler Cemiyeti (MC) Misakında savaşı yasaklayacak bir adım atılmamış, bunun yerine belirli hallerde savaş yetkisini sınırlayacak maddelere yer verilmiştir. Fakat bu yönde ilk girişim yine MC tarafından yapılmış ve Genel Kurul tarafından 24 Eylül 1927'de alınan bir kararla 'saldırı savaşları' uluslararası suç olarak tespit edilmiştir. Tarafların uluslararası ilişkilerinde savaşa başvurmayı reddettikleri ilk uluslararası belge ise 27 Ağustos 1928'de imzalanan ve Birand-Kellogg Paktı

olarak bilinen, ancak yine de ikinci bir dünya savaşının çıkmasına engel olamayan Paris Antlaşmasıdır.

II. Dünya Savaşı'nın ardından Birleşmiş Milletler (BM) Antlaşmasıyla devletlerin uluslararası ilişkilerinde kuvvet kullanmaya başvurmaktan kaçınacaklarını taahhüt etmiş olmaları (md. 2/4) ve bu durumun tek istisnasının sınırları ve tanımı belirli meşru müdafaa (md. 51) olarak belirlenmesi haklı savaşa ilişkin bir kuramın gerekliliğini de ortadan kaldırmıştır. Zira, savaş her yönüyle uluslararası hukukun konusudur ve yasaktır; savaşmanın tek haklı nedeni meşru müdafaa olarak belirlenmiştir; dolayısıyla hangi durumlarda savaşın haklı olabileceğinin tartışılacağı bir kurama ihtiyaç olmayacaktır.

Buna karşın mevcut savaş hukukunun kapsamadığı alanlar ile insani müdahale gibi esasen devlet egemenliği üzerine oturtulmuş olan BM sistemine aykırı alanlarda yaşanan gelişmeler kuramı yeniden gündeme getirmiştir. İlk olarak ABD'de Vietnam savaşına yönelik tepkilerle yeniden gündeme gelen kuram, Soğuk Savaş döneminde ulusal bağımsızlık hareketleri, daha sonra ise insani müdahale kavramı çerçevesinde tartışılmaya başlanmıştır. 20. yüzyıl ve sonrasında modern haklı savaş kuramcıları arasında Michael Walzer, Robert Tucker, William O'Brian, Paul Ramsey gibi isimler sayılabilir.

Soğuk Savaşın sona ermesiyle birlikte ortaya çıkan yeni çatışma alanlarının insani müdahale kavramını uluslararası ilişkiler ve hukuk gündeminin tepesine yerleştirmesi, haklı savaş kuramını yeniden gündeme taşımakla kalmamış, kuramın etkisini dolaylı olarak yeniden uluslararası hukuk kapsamında hayata geçirmiştir. Bu çerçevede en önemli ve çarpıcı örnek, uluslararası toplumun engel olamadığı etnik temizlik ve soykırım olaylarının önüne geçebilecek şekilde insani müdahale kavramının yeniden değerlendirilmesi amacıyla BM Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından başlatılan çalışmaların sonucu olarak ortaya çıkan 'koruma sorumluluğu' (*responsibility to protect*) ilkesidir.

2005 yılındaki BM reformu zirvesinde oybirliği ile kabul edilen koruma sorumluluğu "bir toplum iç savaş, ayaklanma, baskı ya da devlet kusurundan dolayı acı çekiyorsa ve devlet bu sorunu ortadan kaldırmakta yetersiz ya da isteksizse, devlet egemenliğine dayalı müdahale etmeme prensibi yerini koruma sorumluluğuna bırakır" şeklinde ifade edilmiştir (ICISS, 2001: XI). İlke kapsamında belirlenen ve uluslararası toplumun askeri müdahaleye hangi durumlarda başvurabileceğinin sınırlarını çizen ölçütler ise haklı neden, iyi niyet, meşru otoritenin varlığı, kuvvet kullanımına son çare olarak başvurulması, oranlılık ve başarı şansı olarak belirlenmiştir. Bu ölçütlerin

klasik haklı savaş kuramının belirlediği ölçütlerle uyumu, geleneğin 21. yüzyılda da etkisini sürdürdüğünün ya da tamamen yok olmadığına, ama koşullara uygun olarak geliştiğinin göstergesidir.

KAYNAKÇA

Bainton, Roland H. (1960). *Christian Attitudes Toward War and Peace: A Historical Survey and Critical Re-evaluation*. New York: Abingdon Press.

Clausewitz, Carl Von (1999). *Savaş Üzerine*, çeviren: H. Fahri Çeliker, İstanbul: Özne Yayınları.

Ereker, Fulya (2004): "İlkçağlardan Günümüze Haklı Savaş Kavramı", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 1 (3), ss. 1-36.

Grotius, Hugo (1967). *Savaş ve Barış Hukuku (De Jure Belli Ac Pacis)*, çeviren: Seha L. Meray. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

International Commission on Intervention and State Sovereignty (2001). *The Responsibility to Protect*, ICISS: 2001.

Johnson, James Turner (1991). "Historical Roots and Sources of the Just War Tradition in Western Culture", John Kelsay ve James Turner Johnson (der.), *Just War and Jihad*. New York: Greenwood Press.

Johnson, James Turner (1994). "Haklı Savaş", *Blakwell Siyasal Düşünceler Ansiklopedisi*, Ankara: Ümit Yayıncılık.

EK OKUMA

Walzer, Michael (2010). *Haklı Savaş, Haksız Savaş: Tarihten Örneklerle Desteklenmiş Ahlaki Bir Tez*, Çeviren: Mehmet Doğan, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Evans, Mark (2005). *The Just War Theory: A Reappraisal*, Palgrave Macmillan.

Bellamy, Alex (2015). "The Responsibility to Protect and the Just War Tradition", R. Thakur ve W. Maley (Eds.), *Theorising the Responsibility to Protect*, Cambridge: Cambridge University Press, ss.181-199.

FİLM/BELGESEL

Just War, Yönetmen: Joe Jenkins, 2010, UK.

Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) Derneği, Türkiye’de uluslararası ilişkiler çalışmalarının gelişimine katkıda bulunmak, ilgili alanlarda çalışanları bir araya getirmek ve çalışmalarını desteklemek amacıyla bir grup akademisyen, medya çalışanı ve dışişleri mensubu tarafından 2004 yılında tarihinde kurulmuştur. 2010 yılından beri *International Studies Association* (ISA) ortak kuruluşu ve 2016’dan beri de *Balkan Political Science Association* (BPSA) üyesi olan UİK, iki yılda bir düzenlediği *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi* ile *Güvenlik Akademisi* ve *Dış Politika Akademisi* eğitim programlarını gerçekleştirmektedir. Uluslararası İlişkiler disiplininin Türkiye’deki gelişimine katkı yapmış öğretim üyelerine yönelik *Ustalara Saygı Ödülü* ile genç akademisyenlere yönelik *Teşvik Ödülü* veren UİK, başta *Uluslararası İlişkiler* dergisi ile *Güvenlik Çalışmaları* serisi olmak üzere kapsamlı bir yayım programı ile *Güvenlik Portalı* (GP), *Türkiye Barışı Koruma Veri Tabanı* (TÜBAKOV), *Kavram Avcıları* ve *Black Sea Young Reformers Fellowship* (BSYRF) projelerini hayata geçirmiştir.

UİK hakkında daha fazla bilgi almak için, lütfen [web sayfasını](https://www.uik.org.tr) (https://www.uik.org.tr) ziyaret ediniz.

© UİK 2019

Bu çalışmanın telif hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK)’e ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; UİK’in kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Güvenlik Yazıları, NATO Kamu Diplomasisi Birimi tarafından desteklenmektedir.

Security Papers are supported by the NATO Public Diplomacy Division.